

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/204/2018
Identifikačné číslo spisu:	8214204857
Dátum vydania rozhodnutia:	16.05.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8214204857.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky F. T., bývajúcej v V., t.č. v V., zastúpenej JUDr. Svätoslavom Vaškom, advokátom v Bardejove, Baštová 5/A, proti bývalému manželovi Mgr. U. T. bývajúcemu v V., zastúpenému JUDr. Ivanom Savčákom, advokátom v Bardejove, Partizánska 45, o určenie manželského výživného, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp.zn. 5 C 124/2014, o dovolaní bývalého manžela proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. júna 2018 sp.zn. 21 Co 44/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. decembra 2017 č.k. 5 C 124/2014-193 rozhodol, že (i) odporca (v súčasnosti bývalý manžel) je povinný prispievať navrhovateľke na výživu manželským výživným v sume 120 eur mesačne za obdobie od 1. júla 2014 do 30. júna 2015, v sume 60 eur mesačne za obdobie od 1. júla 2015 do 30. decembra 2015, v sume 30 eur mesačne za obdobie od 1. januára 2016 do 30. mája 2016, v sume 60 eur mesačne za obdobie od 1. júna 2016 do 7. apríla 2017 vždy k 20. dňu v mesiaci vopred, (ii) v prevyšujúcej časti návrh zamietá, (iii) dlžné výživné v sume 2 564 eur za obdobie do 1. júla 2014 do 7. apríla 2017 je odporca (v súčasnosti bývalý manžel) povinný uhradiť navrhovateľke k jej rukám v splátkach po 150 eur mesačne splatných vždy k poslednému dňu kalendárneho mesiaca počnúc právoplatnosťou rozsudku s tým, že nezaplatením čo len jednej splátky v deň jej splatnosti sa stáva dlh na výživnom splatný v plnom rozsahu, (iv) žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V prejednávanej veci mal na základe vykonaného dokazovania preukázanú nerovnosť vo finančných príjmoch a výdavkoch účastníkov konania počas trvania ich manželstva, pričom túto sa rozhodol kompenzovať určením príspevku na výživu navrhovateľky tak, ako to vyplýva z výroku rozsudku. Uviedol, že priznanie manželského výživného nebude v rozpore s dobrými mravmi, pretože navrhovateľka sa v rozhodujúcom období nachádzala v zložitej sociálnej aj osobnej situácii, odkázaná na pomoc rodičov a starajúca sa o maloleté dieťa, pričom bývalý manžel, ktorý bol v tom čase jej manželom, navrhovateľke neposkytol žiadnu

pomoc vo finančnej, ani ľudskej rovine. S poukazom na § 232 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) zaviazal bývalého manžela na zaplatenie dlžného výživného navrhovateľke v splátkach. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie bývalého manžela rozsudkom z 28. júna 2018 sp.zn. 21 Co 44/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie s výnimkou výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver, pričom v súlade s § 387 ods. 2 CSP sa v celom rozsahu stotožnil s jeho riadnym a presvedčivým odôvodením. Vo vzťahu k odvolacím námietkam týkajúcich sa majetkových pomerov navrhovateľky uviedol, že bývalý manžel nepredložil žiadne relevantné dôkazy, ktoré by preukazovali jeho tvrdenia a boli by tak spôsobilé narušiť závery súdu prvej inštancie ohľadom finančnej situácie navrhovateľky. Námietky bývalého manžela o priznaní manželského výživného navrhovateľke v rozpore s dobrými mravmi vyhodnotil ako nedôvodné. Uviedol, že v prejednávanej veci nebolo zistené také konanie navrhovateľky počas trvania manželstva (napr. opustenie rodiny, žitie v družskom vzťahu s inou osobou alebo iné závažné porušenie základných práv a povinností uložených manželom zákonom o rodine), ktoré by priznanie manželského výživného vylučovalo.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie bývalý manžel navrhovateľky (ďalej aj ako „dovolateľ“). Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia dovolacieho konania. Dovolanie odôvodnil podľa § 420 písm. f/ CSP tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že súd prvej inštancie aj odvolací súd sa nedostatočným spôsobom vysporiadali so všetkými namietanými skutočnosťami, ktoré v priebehu konania predniesol, čo malo za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Podľa názoru bývalého manžela súd nedostatočným spôsobom posúdil morálny aspekt tohto prípadu, t.j. navrhovateľkinu neveru, ktorú sama priznala a zároveň sa s touto skutočnosťou nesprávne vysporiadala, keď uviedol, že malo ísť o „jednorazové“ pochybenie navrhovateľky. Poukázal na skutočnosť, že účastníci konania od mája 2014 nezdíľali spoločnú domácnosť, žili odlúčene a hospodárili samostatne, čo však súd nevzal do úvahy. Namietal, že súd napriek rozsiahlemu dokazovaniu nesprávne posúdil majetkové pomery účastníkov, čo viedlo k jeho nesprávnym záverom, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal. Tvrdil, že súd opomenul zohľadniť jeho riadne preukázané výdavky. Porušenie práva na spravodlivý proces bolo v prejednávanej veci podľa názoru bývalého manžela spôsobené aj tým, že nečinnosťou súdu, ako aj konaním navrhovateľky došlo k prieťahom v konaní o rozvod manželstva účastníkov, čo malo v konečnom dôsledku dopad aj na trvanie vyživovacej povinnosti medzi manželmi.

4. Navrhovateľka sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Od 1. júla 2016 sa konanie vo veciach výživného plholetých osôb riadi ustanoveniami CMP. Podľa 2 ods. 1 CMP, ak tento zákon neustanovuje inak (a v danej veci tak CMP neustanovuje), na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku. To platí i pre konanie o dovolaní, ktoré konanie CMP osobitne neupravuje.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP)) na tento procesný úkon oprávnený subjekt zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol Civilný sporový poriadok treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov osobitné postavenie. Dovolanie ani podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a

dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP, teda z vady spočívajúcej v tom, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

15. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

16. Dovolateľ tvrdil, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP došlo tým, že súd prvej

inštancie a následnej aj odvolací súd sa nedostatočne vysporiadali so všetkými namietanými skutočnosťami, ktoré v priebehu konania predniesol. Dovolací súd túto námietku podľa obsahu (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) posúdil ako námietku nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

17. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

18. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

19. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Z rozhodnutia odvolacieho súdu sú zrejmé úvahy odvolacieho súdu, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o tom, že podaný návrh bol (čiastočne) dôvodný. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol, z akých príjmových a výdavkových pomerov oboch účastníkov konania pri rozhodovaní vychádzal, pričom ustálil, že bývalý manžel mal v rozhodujúcom období minimálne dvoj až trojnásobne vyšší príjem ako navrhovateľka. Dospel k záveru, že obaja účastníci konania počas trvania manželstva porušili svoju povinnosť byť si navzájom verní, a preto túto skutočnosť nepovažoval za relevantnú pre záver o možnom rozpore vzájomnej vyživovacej povinnosti manželov s dobrými mravmi. Uviedol, že pre manželstvo účastníkov bolo príznačné odmietanie akéhokoľvek riešenia konfliktov v ich vzťahu dohodou a naopak ich eskalovanie a vzájomné znižovanie dôstojnosti, čo v konečnom dôsledku podporilo jeho názor, že čiastočné vyhovenie návrhu nebude v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto sa v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia podľa § 387 ods. 1 CSP obmedzil iba na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP). V odôvodnení rozhodnutia reagoval aj na odvolacie námietky bývalého manžela, ktoré však neboli spôsobilé pre odvolací súd priviesť iné závery ako tie, ku ktorým v priebehu konania dospel súd prvej inštancie.

20. V súvislosti s námietkou dovolateľa týkajúcou sa nesprávneho posúdenia majetkových pomerov účastníkov konania dovolací súd uvádza, že v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu do 30. júna 2016 sa vyskytovali námietky dovolateľov týkajúce sa nedostatkov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, prípadne nesprávnosti hodnotenia výsledkov dokazovania. Najvyšší súd vo vzťahu k takýmto námietkam dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie

skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

21. Dovolací súd zároveň poznamenáva, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

22. Pokiaľ dovolateľ namietal, že v posudzovanej veci došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP z dôvodu prietáhov v konaní o rozvod manželstva, dovolací súd uvádza, že túto námietku považuje za neopodstatnenú. Námietka, že v inej ako prejednávanej veci došlo k prietahom, sa netýka okolností spôsobilej založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd nad rámec konštatuje, že do 30. júna 2016 neboli prietahy v súdnom konaní judikatúrou najvyššieho súdu považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005 alebo rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn.3 Cdo 194/2008). Ani za účinnosti CSP nebol dôvod odkloniť sa od uvedeného právneho názoru, t.j. prietahy v konaní bez ďalšieho nezakladajú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

23. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie podané z dôvodu procesnej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP nie je procesne prípustné, a preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

24. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 52 CMP.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.